

การคัดเลือกสายต้นลองกองพันธุ์ดี

Selection of the Longkong Varieties

นายโนรี อีสมะแอ^{๑/} นางเอมอร เพชรทอง^{๑/} นายจันทร์ คงคุณ^{๑/}
นายจ๋านง ยานะธรรม^{๑/} นางสาวนาคยา คำอำไพ^{๒/}

บทคัดย่อ

ทำการสำรวจและคัดเลือกต้นลองกองพันธุ์ดีในสวนเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส จำนวน ๑๐ อำเภอๆ ละ ๒ รายๆ ละ ๕ ต้น ได้แก่ อำเภอเมือง, รือเสาะ, บาเจาะ, ธาระ, เจาะไอร้อง, ตากใบ, จะแนะ, ยี่งอ, แวง และสุไหงปาดี เพื่อคัดเลือกลองกองสายต้นที่ดีที่ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ โดยเริ่มดำเนินการตั้งเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๖ จากการศึกษาข้อมูลการออกดอกติดผล พบว่า ในฤดูกาลผลิตปี ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๕ ต้นลองกองของเกษตรกรไม่ออกดอกติดผล ทั้งนี้เนื่องจากมีฝนตกอย่างต่อเนื่อง แต่สำหรับในฤดูกาลผลิตปี ๒๕๕๖ พบว่า ต้นลองกองของเกษตรกรส่วนใหญ่มีการออกดอกติดผล แต่ออกดอกติดผลค่อนข้างน้อยและล่าช้ากว่าฤดูกาลปกติ ผลของการดำเนินงานทำให้ได้สายพันธุ์ลองกองพันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดนราธิวาส แหล่งละจำนวน ๕ ต้น สามารถที่จะนำไปใช้ในการขยายพันธุ์สู่เกษตรกรรายอื่นๆ และจะเป็นการเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้แก่เกษตรกร

---

^{๑/} ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส

^{๒/} ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง

๖. คำนำ

ลองกองเป็นไม้ผลเขตร้อนที่มีถิ่นกำเนิดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และประเทศไทย สำหรับประเทศไทยนั้น ลองกองเป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ มีพื้นที่ปลูก ๔๖๑,๐๔๓ ไร่ ในปี ๒๕๕๑ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๕๑) ให้ผลผลิตประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ ตัน พันธุ์ลองกองที่ปลูกกันในปัจจุบันนี้เป็นพันธุ์ดั้งเดิมที่พบในเขตจังหวัดนราธิวาส จากนั้นก็มีการขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดนำไปปลูกทั้งภาคตะวันออก และภาคเหนือ ซึ่งเมล็ดของลองกองอาจมีผลละ ๑-๒ เมล็ด หรือไม่มีเลย เนื่องจากลองกองไม่มีการสร้างละอองเกสร หรือสร้างละอองเกสรน้อยมาก และละอองเกสรส่วนใหญ่เป็นหมัน มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ละอองเกสรปกติ ดังนั้นจึงทำให้เชื่อว่าลองกองที่ปลูกเป็นการค้าส่วนใหญ่เป็นพันธุ์เดียวกัน ซึ่งยืนยันด้วยการศึกษาลายพิมพ์ดีเอ็นเอ พบว่า ลองกองที่ปลูกเป็นการค้านั้นมีลายพิมพ์ดีเอ็นเอเหมือนกันหมด (จรัสศรี และ สุวิมล, ๒๕๔๗) แต่ในแต่ละพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมเดียวกัน การเจริญเติบโต ผลผลิตก็แตกต่างกัน ซึ่งต้นที่สามารถเจริญเติบโตได้ดี และมีผลผลิตสูง แสดงว่าต้นนั้นสามารถปรับตัวได้ดีในสภาพแวดล้อมนั้นๆ

ในปัจจุบันสภาพภูมิอากาศมีความแปรปรวนมาก ปกติจะมีปริมาณน้ำฝนสูงในช่วงเดือนแต่ในปี ๒๕๔๑-๒๕๕๒ มีลักษณะที่แปรปรวนเกิดฝนตกต่อเนื่องในช่วงที่ควรแล้ง จึงทำให้ลองกองออกดอกช้าหรือไม่ออกดอกเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคใต้ นอกจากนี้ลองกองในภาคใต้ส่วนใหญ่ปลูกด้วยเมล็ดและมีอายุมาก ลำต้นมีความสูงมากกว่า ๑๐ เมตร ทรงพุ่มที่บวมสะดวกต่อการปฏิบัติงาน เช่น การตัดแต่งช่อดอกและช่อผล การจัดการโรคและแมลง และการเก็บเกี่ยว ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่มีคุณภาพ (ได้ผลผลิตเกรดเอน้อยกว่า ๑๕%) และโอกาสที่จะได้ผลผลิตออกสม่ำเสมอทุกปีมีน้อย

ดังนั้น เพื่อให้ได้ต้นพันธุ์ดีสำหรับแนะนำให้เกษตรกรในแหล่งปลูก จึงได้ดำเนินการคัดเลือกต้นลองกองพันธุ์ดีในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

๗. วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

- (๑) ต้นลองกอง
- (๒) ไม้เมตร, ตลับเมตร
- (๓) จอบ, เสียม
- (๔) ถุงพลาสติก, ถุงกระดาษ
- (๕) เครื่องชั่ง

วิธีการ

ดำเนินการสำรวจและคัดเลือกต้นลองกองพันธุ์ดีในสวนเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกต้น คือ ต้นที่ให้ผลผลิตติดต่อกัน ๓ ปี ผลมีรสชาติหวาน และต้นมีความแข็งแรง ทนทานต่อการเข้าทำลายของโรคและแมลง แล้วจัดเก็บข้อมูล ดังนี้

- บันทึกข้อมูลสภาพต้น สภาพสวน การจัดการสวน ข้อมูลภูมิอากาศ และเก็บตัวอย่างดินและใบวิเคราะห์ธาตุอาหาร

- ศึกษาลักษณะการเจริญเติบโตของต้น การออกดอก ติดผล

เวลาและสถานที่

เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๕ และสิ้นสุดเดือนกันยายน ๒๕๕๖ ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

๘. ผลการทดลองและวิจารณ์

- (๑) พื้นที่สำรวจและคัดเลือกต้นลองกองพันธุ์ดีในจังหวัดนราธิวาส

ได้ดำเนินการสำรวจและคัดเลือกต้นลองกองพันธุ์ดีในสวนเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส จำนวน ๑๐ อำเภอๆ ละ ๒ ราย ดังตารางที่ ๑ และ ๒

ตารางที่ ๑ จำนวนเกษตรกรผู้ทำสวนลองกองที่ดำเนินการสำรวจและคัดเลือกสายต้นลองกองพันธุ์ดี แยกเป็นรายอำเภอในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

ลำดับ ที่	อำเภอ	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนต้นตัวอย่าง ที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล (ต้น/ราย)
๑.	เมือง	๒	๕
๒.	รือเสาะ	๒	๕
๓.	บาเจาะ	๒	๕
๔.	ระแงะ	๒	๕

ตารางที่ ๑ จำนวนเกษตรกรผู้ทำสวนลองกองที่ดำเนินการสำรวจและคัดเลือกสายต้นลองกองพันธุ์ดี แยกเป็นรายอำเภอในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส (ต่อ)

ลำดับ ที่	อำเภอ	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนต้นตัวอย่าง ที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล (ต้น/ราย)
๕.	เจาะไอร้อง	๒	๕
๖.	ตากใบ	๒	๕
๗.	จะแนะ	๒	๕
๘.	ยี่งอ	๒	๕
๙.	แว้ง	๒	๕
๑๐.	สุไหงปาดี	๒	๕
รวม		๒๐	๑๐๐

ตารางที่ ๒ ข้อมูลเกษตรกรที่ทำการคัดเลือกสายต้นลองกองพันธุ์ดีในจังหวัดนราธิวาส

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	ที่อยู่	หมายเลข โทรศัพท์
๑.	นายดำ คงสวัสดิ์ ๓ ๙๖๐๑ ๐๐๒๗๙ ๑๘ ๖	๑๕ ม.๔ ต.ลำภู อ.เมือง จ.นราธิวาส	๐๘๔ - ๘๕๖๕๒๗๗
๒.	นายทำนอง ไชยแบน ๓ ๙๖๐๙ ๐๐๑๐๘ ๑๒ ๒	๓ ม.๔ ต.ลำภู อ.เมือง จ.นราธิวาส	๐๘๑ - ๖๐๙๗๐๐๔
๓.	นายยูโซ๊ะ ดอเกาะ	๓๘ ม.๑ ต.เรียง อ.รือเสาะ จ.นราธิวาส	๐๘๑ - ๓๖๘๓๗๐๕
๔.	นายมะกรี มะแซ ๓ ๙๖๐๖ ๐๐๐๓๓ ๘๖ ๑	๔๐ ม.๑ ต.เรียง อ.รือเสาะ จ.นราธิวาส	๐๘๗ - ๘๓๗๒๕๓๓
๕.	นายถ้วนอาชี รายนาคาลี ๓ ๙๖๐๓ ๐๐๑๖๙ ๙๗ ๐	๘/๑ ม.๓ ต.ปะลุกาสาเมาะ อ.บาเจาะ จ.นราธิวาส	-

๖.	นายอดิศักดิ์ ๓ ๙๖๐๓ ๐๐๑๖๙ ๙๗ ๐	สะดวก	๔๐ ม.๕	ต.กาเยาะมาตี	อ.บาเจาะ	จ.นราธิวาส	๐๘๔ - ๑๙๕๕๘๑๓๗
๗.	นายพิน ๓ ๙๖๐๕ ๐๐๖๖๐ ๔๖ ๔	วงษ์น้อย	๑๒๑/๑ ม.๓	ต.ตันหยงลิมอ	อ.ระแงะ	จ.นราธิวาส	๐๗๓ - ๖๗๐๐๖๓
๘.	นายมะยาลี ๓ ๙๖๐๕ ๐๐๔๐๘ ๐๒ ๑	สาและ	๖๐ ม.๒	ต.ปาโงสะโต	อ.ระแงะ	จ.นราธิวาส	๐๘๖ - ๒๘๖๔๒๓๕
๙.	นายเจอะอายุ ๓ ๙๖๐๕ ๐๐๐๐๘ ๔๓ ๑	เปาะซา	๑๑๒/๑ ม.๑	ต.จวบ	อ.เจาะไอร้อง	จ.นราธิวาส	๐๘๔ - ๔๐๗๓๔๐๐
๑๐.	นายสมเจตน์ ๓ ๙๖๐๕ ๐๐๕๘๘ ๒๙ ๑	สะอาดปอ	๑๕๒/๒ ม.๓	ต.บุกิต	อ.เจาะไอร้อง	จ.นราธิวาส	๐๘๑ - ๗๔๘๘๓๒๓
๑๑.	นายประสิทธิ์ ๓ ๙๖๐๒ ๐๐๓๒๐ ๑๐ ๒	ตุ๊กเตียน	๑๘๔ ม.๒	ต.นานาค	อ.ตากใบ	จ.นราธิวาส	๐๘๑ - ๙๙๐๗๑๐๒
๑๒.	นายหวีด ๓ ๙๖๐๒ ๐๐๓๒๐ ๑๒ ๙	แดงศรี	๑๘๔ ม.๒	ต.นานาค	อ.ตากใบ	จ.นราธิวาส	-
๑๓.	นายอาซือมิง ๒ ๙๖๑๒ ๐๐๐๐๙ ๕๕ ๘	มุซอ	๗๓ ม.๓	ต.ดุซงญอ	อ.จะแนะ	จ.นราธิวาส	๐๘๓ - ๑๙๓๖๔๖๖

ตารางที่ ๒ ข้อมูลเกษตรกรที่ทำการคัดเลือกสายต้นลงกองพันธุ์ดีในจังหวัดนราธิวาส (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	ที่อยู่	หมายเลข โทรศัพท์
๑๔.	นายอดุลชัย ๓ ๙๖๑๒ ๐๐๐๐๙ ๙๕ ๕	มีนา ๑๕๓/๓ ม.๔ ต.ผดุงมาตร อ.จะแนะ จ.นราธิวาส	๐๘๔ - ๙๖๓๔๐๓๓
๑๕.	นายอาแว ๓ ๙๖๐๔ ๐๐๒๑๗ ๖๑ ๕	หุสุคู ๖๒/๒ ม.๓ ต.ตะปอเยาะ อ.ยี่งอ จ.นราธิวาส	๐๘๒ - ๒๖๔๘๙๔๑
๑๖.	นายนิเซ็ง ๓ ๙๖๐๔ ๐๐๒๑๘ ๙๔ ๘	ดีอราแม ๕๑/๑ ม.๓ ต.ตะปอเยาะ อ.ยี่งอ จ.นราธิวาส	๐๘๔ - ๒๑๓๔๘๓๕
๑๗.	นายสตอปา ๓ ๙๖๐๘ ๐๐๒๗๘ ๘๕ ๙	ตาละ ๑๑๕/๑ ม.๕ ต.แว้ง อ.แว้ง จ.นราธิวาส	๐๘๙ - ๒๙๓๖๖๓๐
๑๘.	นายอันวา ๑๑๐/๒ ม.๕	ต.แว้ง อ.แว้ง จ.นราธิวาส	๐๘๔ -

	๑ ๙๖๐๘ ๐๐๐๐๔ ๓๖ ๒						๓๙๖๒๒๑๗
๑๙.	นายเอียะ บุตรจิ้น ๓ ๙๖๑๑ ๐๐๓๙๓ ๑๒ ๕	๗๒/๑ ม.๖ ต.สุไหงป่าดี อ.สุไหงป่าดี จ.นราธิวาส					๐๘๗ - ๘๓๖๗๙๓๔
๒๐.	นายพร แก้วฉาย ๓ ๙๖๑๑ ๐๐๓๙๓ ๐๘ ๗	๗๒ ม.๖ ต.สุไหงป่าดี อ.สุไหงป่าดี จ.นราธิวาส					๐๗๓ - ๖๕๓๑๙๘

(๒) ข้อมูลต้นลองกองและสภาพสวนลองกองของเกษตรกร

จากการสำรวจและคัดเลือกต้นลองกองพันธุ์ดีในสวนเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส จำนวน ๑๐ อำเภอๆ ละ ๒ ราย แล้วได้ทำการวัดข้อมูลต้นลองกองและสัมภาษณ์ข้อมูลการจัดการสวนลองกองของเกษตรกรที่ทำการคัดเลือกสายต้นลองกองพันธุ์ดีของเกษตรกรแต่ละรายในจังหวัดนราธิวาสปรากฏผลดังตารางที่ ๓ และ ๔

ตารางที่ ๓ ลักษณะต้นลองกองของเกษตรกรจังหวัดนราธิวาสที่ได้ทำการคัดเลือก

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	ต้นที่	อายุต้น (ปี)	ความสูง ของต้น (เมตร)	ความกว้าง ของทรงพุ่ม ทิศตะวันออก - ทิศตะวันตก (เมตร)	ความกว้าง ของทรงพุ่ม ทิศเหนือ - ทิศใต้ (เมตร)	เส้นรอบวงลำต้น ที่ระดับ ๕๐ ซม. จากพื้นดิน (เซนติเมตร)
๑.	นายดำ คงสวัสดิ์	๑	๒๐	๑๐.๕๐	๕.๐๐	๕.๒๐	๔๘
		๒	๒๐	๗.๐๐	๕.๕๐	๔.๓๐	๔๗
		๓	๒๐	๗.๕๐	๓.๖๐	๓.๔๐	๔๒
		๔	๒๐	๘.๐๐	๔.๓๐	๕.๓๐	๕๔
		๕	๒๐	๘.๕๐	๕.๕๐	๕.๐๐	๔๗
๒.	นายทำนอง ไชยแบน	๑	๒๕	๑๐.๕๐	๖.๕๐	๖.๑๐	๘๓
		๒	๒๕	๘.๐๐	๕.๕๐	๕.๘๐	๖๙
		๓	๒๕	๗.๐๐	๕.๖๐	๕.๒๐	๖๘
		๔	๒๕	๘.๐๐	๔.๙๐	๕.๕๐	๖๘
		๕	๒๕	๖.๖๐	๔.๖๐	๔.๗๐	๔๘

ตารางที่ ๓ ลักษณะต้นลองกองของเกษตรกรจังหวัดนราธิวาสที่ได้ทำการคัดเลือก (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	ต้นที่	อายุต้น (ปี)	ความสูง ของต้น (เมตร)	ความกว้าง ของทรงพุ่ม ทิศตะวันออก - ทิศตะวันตก (เมตร)	ความกว้าง ของทรงพุ่ม ทิศเหนือ - ทิศใต้ (เมตร)	เส้นรอบวงลำต้น ที่ระดับ ๕๐ ซม. จากพื้นดิน (เซนติเมตร)
๓.	นายยูโซ๊ะ ดอเลาะ	๑	๑๕	๘.๗๐	๖.๕๐	๗.๐๐	๖๒
		๒	๑๕	๘.๖๐	๕.๕๐	๕.๘๐	๔๕
		๓	๑๕	๘.๙๕	๖.๐๐	๖.๐๐	๔๖
		๔	๑๕	๘.๐๐	๕.๕๐	๗.๐๐	๔๘
		๕	๑๕	๘.๓๐	๖.๕๐	๕.๕๐	๕๔
๔.	นายมะกรี่ มะแซ	๑	๑๕	๘.๐๐	๖.๒๐	๗.๐๐	๔๙
		๒	๑๕	๔.๖๐	๖.๐๐	๕.๕๐	๔๙
		๓	๑๕	๖.๘๐	๕.๕๐	๔.๕๐	๔๖
		๔	๑๕	๙.๒๐	๕.๓๕	๖.๕๐	๔๕
		๕	๑๕	๙.๕๐	๔.๕๐	๔.๙๐	๔๘
๕.	นายถ้วนอาชี รายอคาลี	๑	๑๘	๙.๓๐	๕.๖๐	๔.๕๐	๖๑
		๒	๑๘	๘.๕๐	๕.๕๐	๖.๐๐	๖๑
		๓	๑๘	๑๐.๗๐	๖.๕๐	๖.๐๐	๖๘
		๔	๑๘	๑๐.๓๐	๕.๗๐	๕.๐๐	๔๘
		๕	๑๘	๙.๙๐	๕.๐๐	๖.๒๐	๕๕
๖.	นายอดิศักดิ์ สะดอ	๑	๑๘	๘.๔๐	๔.๓๐	๕.๐๐	๓๘
		๒	๑๘	๘.๓๐	๔.๐๐	๓.๓๐	๓๔
		๓	๑๘	๙.๓๐	๔.๓๐	๒.๖๐	๔๓
		๔	๑๘	๘.๓๐	๕.๐๐	๓.๐๐	๔๑
		๕	๑๘	๘.๕๐	๓.๐๐	๓.๓๐	๓๙
๗.	นายพิน วงษ์น้อย	๑	๓๐	๘.๕๐	๖.๐๐	๕.๐๐	๖๓
		๒	๓๐	๕.๕๐	๖.๐๐	๗.๐๐	๖๖
		๓	๓๐	๕.๐๐	๗.๐๐	๗.๐๐	๗๑
		๔	๓๐	๕.๕๐	๖.๐๐	๖.๖๐	๗๐
		๕	๓๐	๘.๖๐	๕.๔๐	๕.๒๐	๕๘
๘.	นายมะยาลี สาและ	๑	๙	๙.๒๐	๔.๕๐	๔.๘๐	๓๘
		๒	๙	๙.๔๐	๕.๗๐	๕.๐๐	๖๕
		๓	๙	๙.๔๐	๕.๕๐	๕.๗๐	๔๙
		๔	๙	๑๐.๑๐	๖.๓๐	๕.๔๐	๔๐
		๕	๙	๙.๕๐	๖.๐๐	๗.๒๐	๕๕

ตารางที่ ๓ ลักษณะต้นลองกองของเกษตรกรจังหวัดนราธิวาสที่ได้ทำการคัดเลือก (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	ต้นที่	อายุต้น (ปี)	ความสูง ของต้น (เมตร)	ความกว้าง ของทรงพุ่ม ทิศตะวันออก - ทิศตะวันตก (เมตร)	ความกว้าง ของทรงพุ่ม ทิศเหนือ - ทิศใต้ (เมตร)	เส้นรอบวงลำต้น ที่ระดับ ๕๐ ซม. จากพื้นดิน (เซนติเมตร)
๙.	นายเงาะอายุ เปาะซา	๑	๑๕	๗.๒๐	๔.๕๐	๕.๔๐	๗๐
		๒	๑๕	๘.๑๐	๖.๓๐	๕.๔๐	๖๑
		๓	๑๕	๗.๖๐	๕.๐๐	๔.๕๐	๕๐
		๔	๑๕	๗.๙๐	๕.๓๐	๔.๘๐	๕๖
		๕	๑๕	๗.๕๖	๔.๐๐	๕.๔๐	๕๑
๑๐.	นายสมเจตน์ สะตาปอ	๑	๒๐	๗.๖๐	๕.๐๐	๔.๕๐	๕๗
		๒	๒๐	๙.๑๐	๔.๖๐	๔.๗๐	๔๗
		๓	๒๐	๗.๕๐	๕.๐๐	๔.๔๐	๔๘
		๔	๒๐	๖.๔๐	๕.๐๐	๕.๒๐	๓๙
		๕	๒๐	๘.๑๐	๔.๕๐	๔.๐๐	๔๕
๑๑.	นายประสิทธิ์ ตุ๊กเตียน	๑	๓๐	๘.๕๐	๖.๐๐	๕.๐๐	๖๓
		๒	๓๐	๕.๕๐	๖.๐๐	๗.๐๐	๖๖
		๓	๓๐	๕.๐๐	๗.๐๐	๗.๐๐	๗๑
		๔	๓๐	๕.๕๐	๖.๐๐	๖.๖๐	๗๐
		๕	๓๐	๘.๖๐	๕.๔๐	๕.๒๐	๕๘
๑๒.	นายหวีด แดงศรี	๑	๒๕	๘.๓๐	๕.๔๐	๖.๐๐	๗๒
		๒	๒๕	๖.๕๐	๕.๐๐	๕.๒๐	๖๐
		๓	๒๕	๗.๔๐	๗.๒๐	๕.๔๐	๖๙
		๔	๒๕	๖.๔๐	๔.๐๐	๔.๐๐	๗๖
		๕	๒๕	๗.๐๐	๖.๔๐	๖.๒๐	๖๙
๑๓.	นายอาซิมิง มูซอ	๑	๒๕	๗.๑๐	๖.๗๐	๖.๐๐	๗๓
		๒	๒๕	๑๐.๕๐	๖.๒๐	๖.๓๐	๕๘
		๓	๒๕	๑๐.๓๐	๖.๙๐	๕.๕๐	๖๓
		๔	๒๕	๙.๙๐	๖.๘๐	๖.๖๐	๕๑
		๕	๒๕	๑๐.๖๐	๖.๓๐	๕.๘๐	๗๑
๑๔.	นายอดุลชัย มีนา	๑	๑๕	๗.๙๐	๕.๔๐	๕.๖๐	๔๓
		๒	๑๕	๖.๔๐	๕.๓๐	๔.๘๐	๕๐
		๓	๑๕	๑๐.๕๐	๕.๕๐	๔.๖๐	๗๕
		๔	๑๕	๙.๐๐	๔.๖๐	๔.๐๐	๕๑
		๕	๑๕	๕.๖๐	๔.๔๐	๓.๔๐	๔๑

ตารางที่ ๓ ลักษณะต้นลองกองของเกษตรกรจังหวัดนราธิวาสที่ได้ทำการคัดเลือก (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	ต้นที่	อายุต้น (ปี)	ความสูง ของต้น (เมตร)	ความกว้าง ของทรงพุ่ม ทิศตะวันออก - ทิศตะวันตก (เมตร)	ความกว้าง ของทรงพุ่ม ทิศเหนือ - ทิศใต้ (เมตร)	เส้นรอบวงลำต้น ที่ระดับ ๕๐ ซม. จากพื้นดิน (เซนติเมตร)
๑๕.	นายอาแว หุสูดู	๑	๑๐	๘.๑๐	๔.๕๐	๓.๘๐	๔๒
		๒	๑๐	๘.๕๐	๖.๖๐	๓.๘๐	๔๕
		๓	๑๐	๗.๘๐	๔.๖๐	๔.๔๐	๔๖
		๔	๑๐	๖.๒๕	๔.๒๐	๔.๙๐	๔๐
		๕	๑๐	๗.๖๕	๓.๙๐	๓.๗๐	๕๑
๑๖.	นายนิเซ็ง ดือรามแม	๑	๒๓	๙.๐๐	๔.๒๐	๕.๕๐	๕๕
		๒	๒๓	๖.๕๐	๕.๗๐	๔.๖๐	๔๖
		๓	๒๓	๘.๙๐	๕.๔๐	๔.๐๐	๔๒
		๔	๒๓	๗.๘๐	๔.๐๐	๖.๐๐	๔๒
		๕	๒๓	๘.๑๕	๕.๒๐	๔.๘๐	๔๖
๑๗.	นายสตอปา ตาละ	๑	๑๘	๕.๐๐	๒.๘๐	๑.๕๐	๔๒
		๒	๑๘	๕.๕๐	๓.๐๐	๔.๐๐	๔๑
		๓	๑๘	๕.๕๐	๓.๐๐	๓.๑๐	๔๘
		๔	๑๘	๕.๕๐	๔.๙๐	๔.๓๐	๓๙
		๕	๑๘	๔.๕๐	๓.๖๐	๔.๐๐	๕๘
๑๘.	นายอันวา อารัง	๑	๒๐	๔.๕๐	๒.๘๐	๓.๐๐	๕๑
		๒	๒๐	๕.๕๐	๒.๕๐	๓.๒๐	๔๘
		๓	๒๐	๖.๒๐	๕.๕๐	๓.๓๐	๔๙
		๔	๒๐	๖.๔๕	๓.๗๐	๓.๕๐	๕๗
		๕	๒๐	๖.๑๐	๔.๒๐	๒.๒๐	๔๒
๑๙.	นายเอียะ บุตรจัน	๑	๑๐	๕.๕๐	๓.๘๐	๓.๔๐	๓๑
		๒	๑๐	๕.๘๐	๓.๘๐	๔.๘๐	๓๒
		๓	๑๐	๖.๕๐	๒.๔๐	๒.๓๐	๒๘
		๔	๑๐	๖.๕๕	๒.๒๐	๒.๖๐	๓๐
		๕	๑๐	๕.๗๐	๓.๗๐	๔.๐๐	๒๕
๒๐.	นายพร แก้วฉาย	๑	๑๕	๘.๐๐	๖.๘๐	๖.๔๐	๔๖
		๒	๑๕	๕.๐๐	๔.๖๐	๗.๗๐	๒๘
		๓	๑๕	๕.๘๐	๕.๗๐	๔.๕๐	๓๘
		๔	๑๕	๕.๘๐	๔.๔๐	๔.๓๐	๓๓
		๕	๑๕	๗.๐๐	๕.๒๐	๖.๐๐	๔๐

ตารางที่ ๔ สภาพสวนลองกองและการจัดการสวนลองกองของเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	สภาพสวนและวิธีการจัดการสวน
๑.	นายดำ คงสวัสดิ์	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลุกร่วมกับมังคุดและทุเรียน - หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๑.๕ กก./ต้น และปุ๋ยอินทรีย์ ๓ กก./ต้น - ระยะก่อนออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร ๘ - ๒๔ - ๒๔ อัตรา ๑ กก./ต้น - ระยะติดผล ฉีดด้วยปุ๋ยน้ำ พด. ๒ - ให้น้ำแบบสปริงเกลอร์ โดยการสูบน้ำจากบ่อ - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๕๐ - ๖๐ กก./ต้น หรือ ๘๐ - ๑๐๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ ๑. หนอนขนอนเปลือก แก้ไข โดยการชุดลำต้น ใช้เครื่องฉีดน้ำแรงดันสูง และใส่ปุ๋ยบำรุงต้น <li style="padding-left: 40px;">๒. เชื้อราในดิน แก้ไข โดยการชุดเอารากออก แล้วใช้น้ำมันเครื่องเก่าปูนขาว และอาลีเอท ราด
๒.	นายทำนอง ไชยแบน	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนเดี่ยว - มีการตัดแต่งกิ่งระหว่างการเก็บเกี่ยว - ระยะก่อนออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๓ กก./ต้น - ให้น้ำใช้สายยางรด โดยการสูบน้ำจากคูคลองธรรมชาติ - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ กก./ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ ๑. กิ่งแห้ง แก้ไข โดยการตัดแต่งกิ่งแล้วเผาทำลาย <li style="padding-left: 40px;">๒. กิ่งกาฝาก แก้ไข โดยการตัดแต่งกิ่งแล้วเผาทำลาย
๓.	นายยูโซ๊ะ ดอเลาะ	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลุกร่วมกับยางพารา - หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๒ กก./ต้น และปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ อัตรา ๒ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๕๐ กก./ต้น หรือ ๕๐ - ๖๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ หนอนขนอนเปลือก ไม่มีการแก้ไข ปล่อยให้ตามธรรมชาติ
๔.	นายมะกรือ มะแซ	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลุกร่วมกับทุเรียน - มีการตัดแต่งกิ่งระหว่างการเก็บเกี่ยว - หลังการเก็บเกี่ยว ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น และปุ๋ยขี้วัว อัตรา ๑ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล

ตารางที่ ๔ สภาพสวนลองกองและการจัดการสวนลองกองของเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	สภาพสวนและวิธีการจัดการสวน
๔.	นายมะกรี่ มะแซ (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๔๐ กก./ต้น หรือ ๑๐๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ หนอนซอนเปลือก ไม่มีการแก้ไข ปล่อยให้ตามธรรมชาติ
๕.	นายถ้วนอาชี รวยอคาลี	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลุกร่วมกับมะพร้าว - หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่ง - ระยะก่อนออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒ กก./ต้น และปุ๋ยขี้วัว อัตรา ๑๐ กก./ต้น - ระยะออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร ๘ - ๒๔ - ๒๔ อัตรา ๒ กก./ต้น - ระยะติดผล ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๓ - ๑๓ - ๒๑ อัตรา ๒ กก./ต้น - ให้น้ำใช้สายยางรด โดยการใช้จากประปาภูเขา - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๗๐ กก./ต้น หรือ ๕๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ ๑.หนอนซอนเปลือก แก้ไข โดยการใช้สารเคมีฉีดพ่น ๒. โรครากเน่า แก้ไข โดยการขุดทำลายต้นที่เป็นโรครากทั้ง
๖.	นายอดิศักดิ์ สะดอ	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลุกร่วมกับมะพร้าว - มีการตัดแต่งกิ่งระหว่างการเก็บเกี่ยว - หลังการเก็บเกี่ยว ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๐.๕ กก./ต้น - ระยะก่อนออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น - ให้น้ำแบบปล่อยน้ำท่วมแปลง โดยการใช้จากประปาภูเขา - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๖๐ กก./ต้น หรือ ๗๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ ๑.หนอนซอนเปลือก แก้ไข โดยการใช้ไส้เดือนฝอยฉีดพ่น ๒. โรคกิ่งแห้ง แก้ไข โดยการตัดแต่งกิ่งที่เป็นโรคเผาทำลาย
๗.	นายผิน วงษ์น้อย	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลุกร่วมกับมะพร้าว - หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น และปุ๋ยน้ำหมัก (เศษอาหารและเศษปลา) ราด - ระยะก่อนออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร ๘ - ๒๔ - ๒๔ อัตรา ๑ กก./ต้น และปุ๋ยน้ำหมัก (เศษผลไม้) ฉีดเร่งดอก - ระยะติดผล ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๒ กก./ต้น และปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก+น้ำหมัก+ปุ๋ยคอก) เพื่อบำรุงผล - ให้น้ำแบบสปริงเกอร์ โดยการสูบน้ำจากสระขุดในสวน - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๖๐ กก./ต้น หรือ ๑๐๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ หนอนซอนเปลือก แก้ไข โดยการใช้ปุ๋ยบำรุงต้น

ตารางที่ ๔ สภาพสวนลองกองและการจัดการสวนลองกองของเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	สภาพสวนและวิธีการจัดการสวน
๘.	นายมะยาลี สาและ	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยต้นเสียบยอด - เป็นสวนผสมผสาน ปลูกร่วมกับกระถินเทพา - หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่ง - ระยะก่อนออกดอก ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๒ กก./ต้น และปุ๋ยซี้ไก่ อัตรา ๓ กก./ต้น - ระยะออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร ๘ - ๒๔ - ๒๔ อัตรา ๑ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๗๐ กก./ต้น หรือ ๑๐๐ ช่อ/ต้น - ยังไม่พบปัญหาโรคแมลงศัตรู
๙.	นายเจ๊ะอายุ เปาะซา	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลูกร่วมกับมะพร้าว หนาก และเงาะ - มีการตัดแต่งกิ่งระหว่างการเก็บเกี่ยว - ระยะก่อนออกดอก ใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด อัตรา ๓ กก./ต้น - ระยะออกดอก ใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด อัตรา ๒ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - มีการตัดแต่งช่อดอก - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๑๐๐ กก./ต้น หรือ ๗๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ โรคกิ่งแห้ง แก่ไข โดยการตัดแต่งกิ่งที่เป็นโรคเผาทำลาย
๑๐.	นายสมเจตน์ สะตาปอ	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลูกร่วมกับทั้ง - มีการตัดแต่งกิ่งระหว่างการเก็บเกี่ยว - ระยะก่อนออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น และปุ๋ยคอก อัตรา ๓ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๓๐ - ๕๐ กก./ต้น หรือ ๕๐ - ๗๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ ๑. หนอนชอนเปลือก ไม่มีการแก้ไข ปล่อยให้ตามธรรมชาติ <li style="padding-left: 20px;">๒. โรคกิ่งแห้ง แก่ไข โดยการตัดแต่งกิ่งที่เป็นโรคเผาทำลาย
๑๑.	นายประสิทธิ์ ตุ๊กเตียน	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลูกร่วมกับทั้ง - หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยซี้ค่างควา อัตรา ๒ กก./ต้น และปุ๋ยซี้แพะ อัตรา ๕ กก./ต้น - ระยะติดผล ใส่ปุ๋ยซี้ค่างควา อัตรา ๒ กก./ต้น - ให้น้ำใช้สายยางรด โดยการสูบน้ำจากบ่อบาดาล - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๖๐ - ๗๐ กก./ต้น หรือ ๗๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ แมลงวันทองทำลายผล ไม่มีการแก้ไข ปล่อยให้ตามธรรมชาติ

ตารางที่ ๔ สภาพสวนลองกองและการจัดการสวนลองกองของเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	สภาพสวนและวิธีการจัดการสวน
๑๒.	นายหวีต แดงศรี	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลูกร่วมกับมังคุด - มีการตัดแต่งกิ่งตลอดทั้งปี - หลังการเก็บเกี่ยว ใส่ปุ๋ยซี้ค่างควา อัตรา ๒.๕ กก./ต้น - ระยะเวลาออกดอก ใส่ปุ๋ยซี้ค่างควา อัตรา ๒.๕ กก./ต้น - ให้น้ำใช้สายยางรด โดยการสูบน้ำจากบ่อ - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๘๐ - ๑๐๐ กก./ต้น หรือ ๑๐๐ ช่อ/ต้น - ยังไม่พบปัญหาโรคแมลงศัตรู
๑๓.	นายอาซือมิง มูซอ	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลูกร่วมกับมังคุดและทุเรียน - หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น - ระยะเวลาออกดอกและระยะออกดอก ฉีดฮอร์โมนเร่งดอกและส่งเสริมการยึดช่อดอก - ระยะติดผล ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๓ - ๑๓ - ๒๑ อัตรา ๒ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๖๐ กก./ต้น หรือ ๕๐ ช่อ/ต้น - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๖๐ กก./ต้น หรือ ๕๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ หนอนซอนเปลือก ไม่มีการแก้ไข ปล่อยตามธรรมชาติ
๑๔.	นายอดุลชัย มีนา	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลูกร่วมกับมะพร้าว - หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๐.๕ กก./ต้น และปุ๋ยหมัก อัตรา ๑ กก./ต้น - ระยะออกดอก ใส่ปุ๋ยหมัก อัตรา ๒ กก./ต้น - ระยะติดผล ใส่ปุ๋ยหมัก อัตรา ๒ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๓๐ กก./ต้น หรือ ๒๕ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ หนอนซอนเปลือก ไม่มีการแก้ไข ปล่อยตามธรรมชาติ
๑๕.	นายอาแว หุซูดุ	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลูกร่วมกับมะพร้าว - หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น และปุ๋ยคอก (ซี้ไก่) อัตรา ๑๐ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๑๐๐ กก./ต้น หรือ ๑๕๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ หนอนซอนเปลือก แก้ไข โดยการใส่ปุ๋ยบำรุงต้น สูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕

ตารางที่ ๔ สภาพสวนลองกองและการจัดการสวนลองกองของเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	สภาพสวนและวิธีการจัดการสวน
๑๖.	นายนิเซ็ง ดือราแม	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลูกร่วมกับมะพร้าว ทุเรียน เงาะ และยางพารา - ไม่มีการตัดแต่งกิ่ง - ระยะติดผล ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๓ - ๑๓ - ๒๑ อัตรา ๐.๕ กก./ต้น และปุ๋ยคอก (ขี้ไก่+ขี้วัว) อัตรา ๒ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๑๐๐ กก./ต้น หรือ ๑๕๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ หนอนซอนเปลือก แก้ไข โดยการใส่ปุ๋ยบำรุงต้น
๑๗.	นายสตอปา ตาละ	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนเดี่ยว - หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยคอก (ขี้ไก่+ขี้วัว) อัตรา ๒ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๒๐ กก./ต้น หรือ ๔๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ หนอนซอนเปลือก ไม่มีการแก้ไข ปล่อยตามธรรมชาติ
๑๘.	นายอันวา อารัง	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนเดี่ยว - หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยคอก (ขี้ไก่+ขี้วัว) อัตรา ๒ กก./ต้น - ระยะก่อนออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น และปุ๋ยขี้วัว อัตรา ๑๐ กก./ต้น - ระยะออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖ - ๑๖ - ๑๖ อัตรา ๑ กก./ต้น - ระยะติดผล ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖ - ๑๖ - ๑๖ อัตรา ๑ กก./ต้น และปุ๋ยขี้วัว อัตรา ๑๐ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๓๐ กก./ต้น หรือ ๔๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ หนอนซอนเปลือก ไม่มีการแก้ไข ปล่อยตามธรรมชาติ
๑๙.	นายเอียะ บุตรจีน	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลูกร่วมกับยางพาราและมังคุด - หลังการเก็บเกี่ยวมีการตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น - ระยะออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๔๐ กก./ต้น หรือ ๘๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ หนอนซอนเปลือก แก้ไข โดยการชูดลำต้น แล้วเผา

ตารางที่ ๔ สภาพสวนลองกองและการจัดการสวนลองกองของเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	สภาพสวนและวิธีการจัดการสวน
๒๐.	นายพร แก้วฉาย	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ - เป็นสวนผสมผสาน ปลูกร่วมกับมังคุด - ไม่มีการตัดแต่งกิ่ง - ระยะออกดอก ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น - ไม่มีระบบให้น้ำ อาศัยน้ำฝน - ไม่มีการตัดแต่งช่อดอกและช่อผล - ได้ผลผลิต ปริมาณ ๘๐ กก./ต้น หรือ ๑๔๐ ช่อ/ต้น - ปัญหาที่พบ ได้แก่ ๑.หนอนชอนเปลือก แก้วไข โดยการชูดลำต้น แล้วเผา <li style="padding-left: 20px;">๒.แมลงวันทองทำลายผล ไม่มีการแก้ไข ปล่อยตามธรรมชาติ

(๓) ข้อมูลสภาพภูมิอากาศของจังหวัดนราธิวาสเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ - กันยายน ๒๕๕๖

จากการศึกษาข้อมูลสภาพภูมิอากาศใน ๑๐ อำเภอของจังหวัดนราธิวาสที่ทำการศึกษาข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๓ - กันยายน ๒๕๕๖ พบว่า มีฝนตกอย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ ๕)

ตารางที่ ๕ ปริมาณน้ำฝนรวมของจังหวัดนราธิวาส เดือนตุลาคม ๒๕๕๓ - กันยายน ๒๕๕๖

ลำดับ ที่	เดือน	ปริมาณน้ำฝนรวมเฉลี่ย (มิลลิเมตร)		
		ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕	ปีงบประมาณ ๒๕๕๖
๑.	ตุลาคม	๒๘๑.๔๐	๓๒๔.๘๐	๑๗๖.๘๓
๒.	พฤศจิกายน	๕๔๓.๕๒	๖๑๔.๕๒	๑๔๑.๑๓
๓.	ธันวาคม	๖๐๒.๔๒	๖๘๑.๔๑	๘๘๑.๓๐
๔.	มกราคม	๔๒๔.๗๐	๔๐๒.๐๕	๒๔๕.๑๖
๕.	กุมภาพันธ์	๗.๙๐	๓๙.๐๐	๔๓๐.๑๗
๖.	มีนาคม	๔๐๙.๗๙	๑๔๐.๖๒	๔๑.๖๗
๗.	เมษายน	๖๘.๒๔	๑๘๑.๓๒	๑๔๑.๓๓
๘.	พฤษภาคม	๑๖๗.๑๓	๙๘.๒๖	๑๕๔.๗๗
๙.	มิถุนายน	๑๖๕.๔๕	๘๖.๐๑	๑๓๑.๐๕
๑๐.	กรกฎาคม	๑๓๘.๖๒	๑๐๗.๑๙	๙๕.๗๓
๑๑.	สิงหาคม	๑๘๓.๖๔	๑๖๘.๔๑	๒๑๒.๘๗
๑๒.	กันยายน	๑๒๘.๑๙	๒๓๐.๘๓	๑๓๐.๖๒

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานราธิวาส

(๖) ข้อมูลผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดินแปลงลองกองของเกษตรกรในจังหวัดนราธิวาส

จากการจัดเก็บตัวอย่างดินและตัวอย่างใบเพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบธาตุอาหารในแปลงลองกองของเกษตรกรแต่ละรายในจังหวัดนราธิวาส ปรากฏผลดังตารางที่ ๖ และ ๗

ตารางที่ ๖ ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบตัวอย่างดินในแปลงทดลองของเกษตรกร

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	ผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน ปี ๒๕๕๔				ผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน ปี ๒๕๕๖			
		pH	OM (%)	Avail.P (mg/kg)	Avail.K (mg/kg ^๑)	pH	OM (%)	Avail.P (mg/kg)	Avail.K (mg/kg)
๑.	นายดำ คงสวัสดิ์	๕.๖	๑.๙๒	๒๒๔	๑๐๔	๕.๒	๒.๔๑	๑๙๘	๖๑
๒.	นายทำนอง ไชยแบน	๔.๕	๑.๖๘	๗๙	๔๖	๕.๐	๑.๖๘	๑๗๔	๙๕
๓.	นายยูโซ๊ะ ดอเลาะ	๕.๑	๒.๖๙	๐	๑๓๕	๔.๕	๒.๖๑	๑๑	๖๙
๔.	นายมะกรี่ มะแซ	๕.๒	๒.๗๐	๙	๘๐	๔.๖	๒.๗๖	๑๘	๑๓๖
๕.	นายต่วนอาชี รાયอคาลี	๕.๑	๑.๕๕	๑๐	๖๒	๕.๑	๑.๕๖	๑๓	๖๒
๖.	นายอดิศักดิ์ สะดอ	๕.๓	๑.๗๐	๓๐	๔๐	๕.๒	๑.๔๒	๑๕๔	๙๙
๗.	นายผิน วงษ์น้อย	๖.๐	๒.๕๑	๔๙๗	๕๔	๕.๒	๒.๑๕	๔๑๙	๘๘
๘.	นายมะยาลี สาและ	๔.๖	๒.๒๕	๕	๒๓	๔.๒	๓.๖๘	๘	๔๔
๙.	นายเจ๊ะอายุ เปาะซา	๖.๖	๒.๐๐	๑๖๘	๒๕	๔.๔	๑.๖๑	๗	๔๔
๑๐.	นายสมเจตน์ สะตาปอ	๕.๑	๑.๘๑	๖	๖๐	๔.๙	๒.๐๘	๒๑	๖๓
๑๑.	นายประสิทธิ์ ตุกเตียน	๕.๐	๓.๓๐	๙๓๔	๑๒๑	๕.๔	๓.๐๘	๘๒๗	๗๘
๑๒.	นายหวีด แดงศรี	๕.๐	๒.๓๐	๒	๔๘	๔.๘	๓.๙๔	๑๘	๑๐๑
๑๓.	นายอาซือมิง มูซอ	๔.๖	๓.๑๒	๗	๔๑	๔.๔	๒.๔๑	๒	๕๕
๑๔.	นายอดุลชัย มีนา	๕.๑	๒.๖๖	๗	๖๖	๕.๑	๒.๘๒	๖	๘๖
๑๕.	นายอาแว หุสูดู	๔.๖	๒.๒๓	๔	๒๗	๔.๔	๑.๔๔	๔๖	๒๙
๑๖.	นายนิเซ็ง คีอราแม	๔.๕	๑.๕๙	๒๕	๔๑	๔.๒	๑.๗๒	๑๖	๖๓
๑๗.	นายสตอปา ตาละ	๕.๐	๒.๒๐	๓	๔๑	๕.๑	๑.๗๙	๒๑	๓๒
๑๘.	นายอันวา อารง	๖.๐	๑.๓๒	๔๙๖	๑๑๐	๖.๒	๑.๙๔	๑๘๖	๗๑
๑๙.	นายเอียะ บุตรจัน	๔.๕	๑.๖๒	๕๔	๒๑	๔.๖	๑.๘๐	๔	๔๒
๒๐.	นายพร แก้วฉาย	๕.๐	๑.๘๔	๒๒	๗๖	๕.๗	๑.๙๙	๘๗	๖๗

ตารางที่ ๗ ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบตัวอย่างใบลองกองของเกษตรกร

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบตัวอย่างใบลองกอง ปี ๒๕๕๖		
		Total N (%)	P (%)	K (%)
๑.	นายดำ คงสวัสดิ์	๒.๑๔	๐.๒๕	๑.๗๗
๒.	นายทำนอง ไชยแบน	๒.๐๐	๐.๒๐	๒.๐๖
๓.	นายยูโซ๊ะ ดอเลาะ	๒.๑๒	๐.๒๐	๒.๐๕
๔.	นายมะกรี่ มะแซ	๒.๑๙	๐.๑๘	๒.๑๔
๕.	นายต่วนอาชี รાયอคาลี	๒.๓๘	๐.๑๕	๒.๐๗
๖.	นายอดิศักดิ์ สะดอ	๑.๙๗	๐.๑๙	๒.๒๑
๗.	นายผิน วงษ์น้อย	๒.๒๘	๐.๒๑	๑.๙๗
๘.	นายมะยาลี สาและ	๒.๐๖	๐.๑๕	๑.๓๘
๙.	นายเจ๊ะอายุ เปาะซา	๐.๔๓	๐.๑๘	๒.๓๓
๑๐.	นายสมเจตน์ สะตาปอ	๑.๙๓	๐.๒๕	๒.๔๙
๑๑.	นายประสิทธิ์ ตุกเตียน	๒.๑๒	๐.๑๘	๑.๙๒
๑๒.	นายหวีด แดงศรี	๒.๒๒	๐.๑๙	๑.๕๒
๑๓.	นายอาซือมิง มูซอ	๒.๓๑	๐.๑๖	๐.๗๖
๑๔.	นายอดุลชัย มีนา	๒.๕๓	๐.๑๙	๑.๗๒
๑๕.	นายอาแว หุสูดู	๑.๙๒	๐.๒๓	๑.๙๕

ตารางที่ ๗ ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบตัวอย่างใบलगองของเกษตรกร (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบตัวอย่างใบलगอง ปี ๒๕๕๖		
		Total N (%)	P (%)	K (%)
๑๖.	นายนิเซ็ง ตือราแม	๒.๓๔	๐.๑๘	๒.๔๕
๑๗.	นายสตอปา ตาละ	๒.๕๙	๐.๒๓	๑.๖๒
๑๘.	นายอันวา อารง	๒.๑๙	๐.๑๘	๑.๙๖
๑๙.	นายเอียะ บุตรจัน	๒.๕๐	๐.๑๙	๒.๖๗
๒๐.	นายพร แก้วฉาย	๑.๘๒	๐.๒๒	๒.๓๔

(๗) ข้อมูลการออกดอกติดผลของต้นलगองของเกษตรกรในจังหวัดนราธิวาส

จากการออกติดตามและศึกษาการพัฒนาของต้นलगอง จำนวน ๒๐ แปลง ใน ๑๐ อำเภอของจังหวัดนราธิวาสที่ทำการศึกษาค้นคว้า พบว่า ในปี ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๕ ต้นलगองของเกษตรกรไม่ออกดอกติดผลสำหรับใน ๒๕๕๖ จากการออกติดตามและศึกษาการพัฒนาของต้นलगองในระยะออกดอกติดผล พบว่า ต้นलगองของเกษตรกรส่วนใหญ่มีการออกดอกติดผล แต่ออกดอกติดผลค่อนข้างน้อยและล่าช้ากว่าฤดูกาลปกติปรากฏดังตารางที่ ๘

ตารางที่ ๘ การออกดอกติดผลของต้นलगองของเกษตรกร

ลำดับ ที่	ชื่อเกษตรกร	การออกดอกติดผล
๑.	นายดำ คงสวัสดิ์	ติดผลอ่อนเฉลี่ย ๑๐๐ ช่อ/ต้น
๒.	นายทำนอง ไชยแบน	ติดผลอ่อนเฉลี่ย ๕๐ ช่อ/ต้น
๓.	นายยูโซ๊ะ ดอละ	ไม่ออกดอกติดผล
๔.	นายมะกรี มะแซ	ติดผลอ่อนเฉลี่ย ๒๕ ช่อ/ต้น
๕.	นายถ้วนอาชี รายนาคาลี	ไม่ออกดอกติดผล
๖.	นายอดิศักดิ์ สะดอ	ติดผลอ่อนเฉลี่ย ๑๕ ช่อ/ต้น
๗.	นายผิน วงษ์น้อย	ติดผลอ่อนเฉลี่ย ๔๐ ช่อ/ต้น
๘.	นายมะยาลี สาและ	ติดผลอ่อนเฉลี่ย ๕๐ ช่อ/ต้น
๙.	นายเจ๊ะอายุ เปาะซา	ติดผลอ่อนเฉลี่ย ๒๕ ช่อ/ต้น
๑๐.	นายสมเจตน์ สะตาปอ	ติดผลอ่อนเฉลี่ย ๓๐ ช่อ/ต้น
๑๑.	นายประสิทธิ์ ตุ๊กเตียน	ออกดอก
๑๒.	นายหวีต แดงศรี	ออกดอก
๑๓.	นายอาซิมมิง มูซอ	ติดผลอ่อนเฉลี่ย ๓๕ ช่อ/ต้น
๑๔.	นายอดุลชัย มีนา	ไม่ออกดอกติดผล
๑๕.	นายอาแว หุสูดู	ไม่ออกดอกติดผล
๑๖.	นายนิเซ็ง ตือราแม	ติดผลอ่อนเฉลี่ย ๕ ช่อ/ต้น
๑๗.	นายสตอปา ตาละ	ไม่ออกดอกติดผล
๑๘.	นายอันวา อารง	ติดผลอ่อนเฉลี่ย ๒๕ ช่อ/ต้น
๑๙.	นายเอียะ บุตรจัน	ไม่ออกดอกติดผล
๒๐.	นายพร แก้วฉาย	ติดผลอ่อนเฉลี่ย ๔๐ ช่อ/ต้น

๙. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

การคัดเลือกสายต้นลองกองพันธุ์ดีในสวนเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส จำนวน ๑๐ อำเภอ ละ ๒ ราย เพื่อคัดเลือกสายต้นที่ดีที่ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ในครั้งนี้ ทำให้ได้สายพันธุ์ลองกองพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดนราธิวาส แหล่งละจำนวน ๕ ต้น จากการจัดเก็บตัวอย่างดินและตัวอย่างใบเพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบธาตุอาหารในแปลงลองกองของเกษตรกรแต่ละราย ซึ่งพบว่า สภาพดินในแปลงลองกองของเกษตรกรส่วนใหญ่มีสภาพเป็นดินกรดจัด มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และจากการวิเคราะห์และตรวจสอบธาตุอาหารในใบลองกอง พบว่า ปริมาณธาตุ N อยู่ในช่วง ๐.๔๓ - ๒.๕๙% ปริมาณธาตุ P อยู่ในช่วง ๐.๑๕ - ๐.๒๕% และปริมาณธาตุ K อยู่ในช่วง ๐.๗๖ - ๒.๖๗% สำหรับการออกดอกติดผลนั้น จะพบว่า ในฤดูกาลผลิตปี ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๕ ต้นลองกองของเกษตรกรไม่ออกดอกติดผล ทั้งนี้เนื่องจากมีฝนตกอย่างต่อเนื่อง แต่สำหรับในฤดูกาลผลิตปี ๒๕๕๖ พบว่า ต้นลองกองของเกษตรกรส่วนใหญ่มีการออกดอกติดผล แต่ออกดอกติดผลค่อนข้างน้อยและล่าช้ากว่าฤดูกาลปกติ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการออกดอกติดผลของลองกองนั้น นอกจากปัจจัยพันธุ์แล้วปัจจัยอื่นๆ ก็มีความสำคัญที่จะส่งผลให้ต้นลองกองของเกษตรกรมีการออกดอกติดผลในปริมาณและคุณภาพที่ต้องการได้ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการและควบคุมที่เหมาะสมตรงตามระยะเวลาการพัฒนาของต้นลองกอง ได้แก่ สภาพพื้นที่ปลูก (ดิน) ธาตุอาหาร ปริมาณความชื้นดิน สภาพภูมิอากาศ ฯลฯ

๑๐. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ได้สายพันธุ์ลองกองพันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดนราธิวาส แหล่งละจำนวน ๕ ต้น สามารถที่จะนำไปใช้ในการขยายพันธุ์สู่เกษตรกรรายอื่นๆ และจะเป็นการเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้แก่เกษตรกร

๑๑. คำขอบคุณ

คณะผู้วิจัย ขอขอบคุณข้าราชการและพนักงานราชการของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาสที่ช่วยในการออกสำรวจและคัดเลือกสายต้นลองกองพันธุ์ดี รวบรวมข้อมูลภูมิอากาศ รวมทั้งช่วยในการจัดเก็บตัวอย่างดินและตัวอย่างใบเพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบธาตุอาหาร ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

๑๒. เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. ๒๕๔๖. ระบบการจัดการคุณภาพ : การเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) สำหรับลองกอง.

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

จรัสศรี นวลศรี และสุวิมล กลศึก. ๒๕๔๗. พันธุ์และความหลากหลายของพันธุ์พืชสกุลกลางสาด. ใน การวิจัยและพัฒนาการจัดการระบบการผลิตลองกองในภาคใต้ : เอกสารประกอบการถ่ายทอดเทคโนโลยี.

สงขลา : คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

ภูวดล บุตรรัตน์. ๒๕๓๑. การศึกษาพัฒนาการของดอก ผล และเมล็ดลองกอง. ปัตตานี : รายงานวิจัย

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ๑๖.

มงคล ศรีวัฒนวรชัย พิมพ์พรณ ต้นสกุล และไพรัตน์ นาควิโรจน์. ๒๕๒๓. การศึกษาสภาวะการออกดอกติดผล

และคุณภาพของลองกองบางพันธุ์ในภาคใต้ ปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒. สงขลา : รายงานวิจัย

คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ๔๕.

มงคล หลิม สายัณห์ สดุดี จำเป็น อ่อนทอง และสุภาณี ชนะวีรวรรณ. ๒๕๔๔. การศึกษาสวนต้นแบบในการผลิต

ลองกอง. สงขลา : รายงานวิจัย คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ๓๕.

วิมลย์ สานูวัฒน์. ๒๕๓๒. ลองกอง. ข่าวสารเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๓๔ : ๔๓-๗๑.

สายัณห์ สดุดี และโนรี อีสมะแอ. ๒๕๔๗. ผลกระทบจากความแปรปรวนของภูมิอากาศที่มีต่อการออกดอกของลองกอง. ใน การวิจัยและพัฒนาการจัดการระบบการผลิตลองกองในภาคใต้ : เอกสารประกอบการถ่ายทอดเทคโนโลยี. สงขลา : คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

สำนักงานส่งเสริมและฝึกอบรม. ๒๕๓๗. ลองกอง. ว.เกษตรก้าวหน้า ๙ : ๑-๒๐.

รวี เสธฐภักดี. ๒๕๔๓. การออกดอก การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลลองกอง. ใน เทคโนโลยีการผลิตลองกอง : เอกสารประกอบการอบรมเทคโนโลยีการผลิตลองกอง. ปัตตานี : ภาควิชาเทคโนโลยีและการอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.